Kelecsényi László

Az ezüstcsapat

Mit szólnának a kedves futballrajongó olvasók egy VB ötödik helyhez? Vagy esetleg egy Európa-bajnoki harmadikhoz? Elégedetlenkednének? Vagy örömükben indiántáncot járnának? Merthogy ez nem mese vagy álom. Ezek az eredmények megvoltak. Hogy mikor? Hát nem manapság, az kétségtelen. 1962-ben a chilei világbajnokságon, és 1964-ben a spanyolországi EB-n. Több mint fél évszázaddal ezelőtt.

Tudtommal soha, semmikor nem nevezték őket ezüstcsapatnak. Volt egy aranycsapatunk: Grosics – Buzánszky, Lóránt, Lantos – Bozsik, Zakariás – Budai, Kocsis, Hidegkúti, Puskás, Czibor. Ez volt a magyar futballhívő miatyánkja, kiskamasztól aggastyánig mindenki mormolta. Néha változott egy-két helyen az összeállítás, de Bozsik vagy Puskás nélkül elképzelhetetlen lett volna a névsor. Hogy mi lett a sorsuk, azt nagyjából mindenki tudja. 56-ban szétszéledtek: a csatársor java része emigrációban kötött ki, és a spanyol focit erősítette. Mulatságos vagy inkább keserves epizód: egy 1961-es Godard-filmben meccsközvetítést hallani a rádióból: a Real-Barca rangadó játékosainak magyar nevük van, Puskás és Kocsis egymás ellen játszik.

Hogy mekkora űr maradt utánuk, az 1958-as svédországi vébészereplésünkön látszik. Kiestünk a legjobb 16 közül, bár volt esély a továbbjutásra, de a Wales elleni megismételt mérkőzést elszórakozta a védelmünk. Aztán csoda történt; az 1959-es év európai diadalút lett. Azon az őszön két másik csatárnagyság, Albert és Tichy alázta a nyugatnémeteket a Népstadionban, a svájciak meg egy nyolcassal a tarsolyukban távoztak tőlünk. Átalakult válogatottunk lett az ezüstcsapat. Mondjunk összeállítást is. Nagyjából ez a tizenegy vette föl a harcot, s verte végig fél Európát: Grosics – Mátrai, Sipos, Sárosi – Bozsik, Kotász – Sándor, Göröcs, Albert, Tichy, Fenyvesi. Aztán a tartaléksorból előlépett a kapus Szentmihályi, a hátvédsorba apránként beépült Mészöly Kálmán, a fedezetsorba Nagy István az MTK-ból és a Dózsába Diósgyőrből frissen leigazolt Solymosi Ernő. Na és jött Bene Ferenc! Már a két középcsatár is sok volt a magyar válogatottnak, már Tichy és Albert versengése is lázban tartotta a Honvéd és a Fradi szurkolóit, főtt a szövetségi kapitány feje, és akkor megjelent ez a korán kopaszodó, ördöngös kis jobbszélső.

Az összeállítások leírásából is kiderül, hogy a magyar válogatott a hatvanas évek elejéig a 3-2-5-ös régimódi, ám bevált szisztémában lépett

pályára. Öt csatár, édes istenem! Mesélni kell a futballunokáknak, hogy volt idő, amikor nem tíz középpályással futottak ki a csapatok a gyepre. Persze ehhez csatárok kellettek. Olyanok, mint a szélvészgyors Sándor Csikar, aki sajnálatosan hamar, 1963-ban elbúcsúzott a válogatottól, aztán a következő évben a döntőig vezette klubcsapatát a Kupagyőztesek Európa Kupájában. A bombaerős és pontos lövéseiről ismert Tichy, akitől rettegtek a kapusok, mert ha tiszta helyzetbe került, nem volt mentség; meg lehetne kérdezni Springett hálóőrt Angliában – ha ugyan még él – mit érzett Chilében, 62-ben, amikor Lajosunk úgy 25 méterről rászúrta. Na és Flóri, meg a német hátvédek. A balerina-léptű Albert, amint zsebkendőnyi területen a négy égtáj felé küld egyszerre három félnehézsúlyú bekket. S nem szóltunk még Görögcs Jánosról, az igencsak fifikás jobbösszekötőről, akinek a lábát még játékfilmgyártásunk is megörökítette. Ezeket a szakkifejezéseket (fedezet, összekötő) ma már egy sportlexikonban kell keresni.

Aztán jött a 4-2-4-es rendszer. Ez sem fogott ki rajtunk. Ebben a szisztémában vertük 66-ban az angliai vébén a brazilokat. A magyar foci a hatvanas évek első felében – milyen furcsa ezt most félévszázaddal később leírni – a világ élvonalában volt. Azért is okoztak felháborodást az elveszített meccsek, az igazságtalan kiesések. A szurkoló általában a gólokra emlékszik, meg a mellérúgott helyzetekre, kapufákra, kihagyott büntetőkre. Ha például kimondjuk azt a nevet: Latisev – minden középkorú vagy annál idősebb drukker tudja, hogy arról a szovjet állampolgárságú bíróról (sípmesternek semmi esetre sem nevezném) van szó, aki a chilei vébén nem adta meg Tichynek a kapufa éléről a gólvonal mögé pattanó lövését. Kiestünk. Persze, mondhatja az ellendrukker, mindig eggyel többet kell rúgni/fejelni, mint az ellenfél. Ha akadt valamilyen fogyatéka az ún. ezüstcsapatnak, akkor ez az volt. A hatvanas években már nem játszottak gólgazdag meccseket. Hol voltak már a 6:4-es, meg 9:7-es gólarányú fociparádék (utóbbi eredmény havas télben, az ötvenes évek közepén egy Honvéd-Vörös Lobogó rangadón született – mintha a kapusok és hátvédek ki sem futottak volna a pályára).

Talán nem véletlen, hogy az aranycsapat két utolsó mohikánja (Grosics és Buzánszky) a védelemben játszott. Olyan csatársor előtt könnyű volt nyugodtnak maradni, ha hibázott a védelem, Puskásék megrázták magukat, s lőttek még egyet-kettőt. Sajnos, ez a „megrázás" épp a svájci vébé-döntőn nem jött össze, miként az ezüstcsapat pengefocistái sem jutottak túl 62-ben Csehszlovákián, 64-ben Spanyolországon, 66-ban a Szovjetunión. Ám ott voltak mindháromszor a VB- és az EB-döntő közelében.

„Majd emlékezni jó lesz” – írja a költő, s nekünk már jó ideje csak emlékeink vannak. Solymosi Pixi szőke haja lobog végig a pályán, Rákosi Gyula gürizi végig a meccset, néha sorsdöntő gólokat lő, Farkas Jancsi a franciák ellen a Népstadionban mesternégyest rúg egy tétnélküli meccsen 66 késő nyarán, és Sipos Tüdő, aki zsinórban majdnem hatvanszor volt válogatott sérülés nélkül, a gólvonalról ollózva vág ki egy lövést a magyar-brazilon, s a végképp elfelejtett Kotász Öcsi, akinek a könnyelmű hazaadásaitól rettegtek a kapusaink, Grosicstól Faragó Lajosig.

Bohémvér a focipályán – legfőbb erényünk és legfőbb hibánk ebben a játékban. Így múlt el a régi dicsőség.